

Амеліна Анна Сергіївна,

професор кафедри фінансових розслідувань
Університету державної фіскальної служби
України, кандидат юридичних наук, доцент

ПОНЯТТЯ ТА ФОРМИ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАТЬ

Одним із основних завдань кримінального судочинства є повне і швидке розслідування кримінальних правопорушень, для вирішення якого слідчий повинен взяти всіх передбачених законом заходів до встановлення злочинної події, осіб, винних у вчиненні правопорушення. Але, досудове розслідування у будь-якому кримінальному провадженні вимагає від слідчого глибоких знань і в інших галузях науки, техніки, мистецтва та ремесла. Зважаючи на це, особливе значення в організаційному і тактичному забезпеченні досудового розслідування має використання працівниками слідчих підрозділів «спеціальних знань» [1].

Проблемні питання використання спеціальних знань у різні часові періоди досліджували вітчизняні та зарубіжні вчені: В. П. Бахін, Р. С. Белкін, В. Г. Гончаренко, А. В. Іщенко, П. П. Іщенко, Н. І. Клименко, О. А. Кравченко, А. А. Ейсман, В. В. Лисенко, В. К. Лисиченко, І. Х. Макаров, Г. А. Матусовський, Б. В. Романюк, М. В. Салтєвський, М. Я. Сегай, М. А. Селіванов, В. М. Тертишник, І. Я. Фрідман, П. В. Цимбал, Ю. Т. Шуматов та інші.

В. Г. Гончаренко, В. К. Лисиченко, Н. І. Клименко зазначають, що «найбільш розповсюдженою є думка, за якою під спеціальними знаннями слід розуміти знання, які лежать в основі тих чи інших спеціальностей та спеціалізацій». Деякі автори розрізняють криміналістичні й кримінально-процесуальні спеціальні знання [2, с. 8].

Стверджується, що криміналістичні знання являють собою систему взаємопов'язаних юридичних і природничо-технічних наукових знань. Саме сукупність природничо-технічних наукових знань треба називати спеціальними техніко-криміналістичними знаннями в процесуально-правовому змісті. До спеціальних відносять криміналістичні знання, які стосуються виявлення, фіксації, вилучення та дослідження доказів, а також знання, які належать до предмета відповідних видів криміналістичних експертиз: почеркознавчих, авторознавчих, технічної експертизи документів, фототехнічної, портретної, трасологічної тощо [3, с. 8].

В. В. Лисенко стверджує, що «спеціальні знання завжди є професійними, науковими знаннями, які отримані як результат не лише спеціальної підготовки, а й заняття певною роботою, діяльністю тощо» [3, с. 19].

В. М. Ревака вказує, що «крім вказаних форм, є не регламентовані нормами КПК України форми, але такі, що за змістом, цілеспрямованістю є процесуальними (попередні дослідження,

2. Семенов В. В. Спеціальні знання в розслідуванні злочинів (зміст, організація використання) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2006. 20 с.
3. Лисенко В. В. Проблеми криміналістичного забезпечення розслідування податкових злочинів : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : спец. 12.00.09. Київ, 2006. 32 с.
4. Ревака В. М. Форми використання спеціальних пізнань в досудовому провадженні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2007. 21 с.
5. Арсеньев В. Д., Заболотский В. Т. Использование специальных знаний при установлении фактических обстоятельств уголовного дела. Красноярск, 1986. 152 с.
6. Лисиченко В. К., Циркаль В. В. Использование специальных знаний в следственной и судебной практике. Киев : КГУ им. Т. Г. Шевченко, 1987. 100 с.
7. Кузьмічов В. С., Пиріг І. В. Використання спеціальних знань при розслідуванні розкрадань вантажів на залізничному транспорті : монографія. Дніпропетровськ : ДДУВС, 2007. 180 с.
8. Грамович Г. И. Тактика использования специальных знаний в раскрытии и расследовании преступлений : учеб. пособие. Минск : МВШ МВД СССР, 1987. 78 с.

Ананьїн Олег Валерійович,

старший офіцер відділення методичного забезпечення та планування Головного експертно-криміналістичного центру Державної прикордонної служби України, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник

ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВІ РЕСУРСИ У ДОСЛІДЖЕННІ СУЧАСНИХ ІДЕНТИФІКАЦІЙНИХ ДОКУМЕНТІВ КРАЇН ЄС

Сучасний розвиток соціальних відносин, пов'язаних з євроінтеграцією України призвів до зростання кількості подорожуючих осіб через державний кордон України. Тому набувають актуальності дослідження різних механізмів протидії загрозам національній безпеці, які пов'язані із спробами перетинання державного кордону різними особами із використанням підроблених ідентифікаційних документів.

Тези доповіді стосуються експертної практики щодо досліджень документів, які посвідчують особу чи її спеціальний статус та використовуються громадянами країн ЄС під час перетину державного кордону України.

Як відомо, усі ідентифікаційні документи забезпечуються комбінованим захистом від підробок, що включає певне сполучення різних елементів технологічного, поліграфічного та фізико-хімічного